

Tremtinys

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRAŠTIS

2006 m. rugsėjo 21 d.

Nr. 36 (721)

Eina nuo 1988 m.
spalio 28 d.

Kretingiškiai Danutė Blyža, Valerija Žalienė bei jossūnus Ovidijus ir Jadviga Petruskienė sugrįžo iš ekspedicijos „Einame senelių, tėvų kančių keliais“. Nuotraukose ir vaizdaluose jie užfiksavo kelionės įspūdžius – savo tremties istorijas pasakoju sius lietuvius ir aukšta žole bei medžiais apaugusius kampus, kuriuose ilisi ir mūsų tautiečiai.

Zygeivių grupė į Krasnojarską lėktuvu atskrido iš Maskvos. Pirmoji ekspedicija buvo numatyta į gyvenvietę Bolšaja Murta, esančią už šimto kilometrų nuo Krasnojarsko. Ekspedicijos nariai žinojo, kad ten gyvena lietuviai Antanas Žiobakas. Vėliau pa-

Sibire likę lietuvių kretingiškius sutiko su ašaromis akse

aiškėjo, kad jis tuo metu viešėjo Lietuvoje. Stoties darbuotoja paskambino į A. Žiobako sūnui Eugenijui. Sis sunkiai lietuviškai kalbantis vyros labai rūpinosi netikėtais svečiais: suteikė nakvynę, nuvėžė į kapines, vis klausinėjo, ar nieko netruksta. E. Žiobako žmona – rusė. Šeimoje auga dvi dukters.

Pirmajį vakarą E. Žiobakas į savo namus pakvietė pažystamas lietuves: iš Kretingos rajono kilusių Elytę Maciūtę ir Šakių rajone gyvenusią Česlovą Pocevičiūtę, puikiai te-

Kretingiškiai tvarko Bolšaja Murtos gyvenvietėje esančias lietuvių kapinaites

bešnekančią lietuviškai. „Daug prisiminėm tą vakarą, buvo ir ašarų. Kalbėjom, kad tik nepasikartotų tai, ką matėme – mirtis, šaltis, badas,“ – pasakojo pati tremti išgyvenusi D. Blyža.

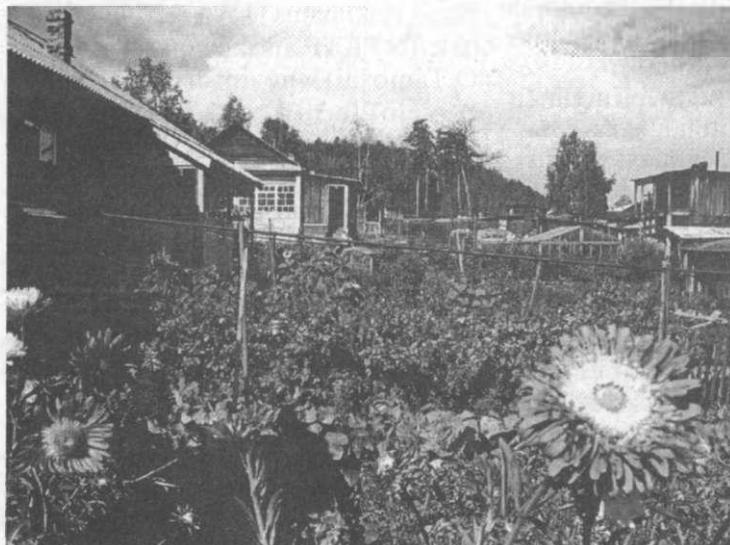
Kapai priminė šabakštynus

Kitą dieną kelialaujai apsilankė kapinėse. Kretingiškiai pastebėjo, kad kapai prižiūrimi pagal lietuvių papročius, bet perimtos ir rusų tradicijos. C. Pocevičiūtė į kapi-

nes nešėsi blynų, sausainių, saldainių, kuriuos čia pat valgė. Maisto paliko ir ant kapo. „Nustebino, kad net saldainių išlupa iš popieriuko ir tada deda ant žemės,“ – įspūdžiais daliujosi V. Žalienė. Kretingiškiai stebėjos ir tuo, kad nuo krūmų, augančių kapinėse, skabemos ir valgomos uogos.

Tose kapinėse ilisi ir Fridricho Šapkaus iš Kėkštų kaimo tėvai. Prie mūsų tautiečių kapų ekspedicijos nariai uždegė žvakę, padėjo gėlių.

(keliamas į 3 psl.)

Taip atrodo vietinių gyventojų "kotedžai"

LPKTS ir TS PKTF tarybų posėdžiai

LPKTS tarybos posėdis įvyko rugsėjo 16 d. Kaune. Darbo ataskaitą pateikė valdybos pirmininkė J. Marcinkevičienė. Per ataskaitinį laikotarpį buvo svarstomi Tremties ir rezistencijos muziejaus Kaune reorganizacijos, „Laisvės kovų archyvo“ leidybos klausimai, suformuojamieji ir tikslinami dalykiniai komitetai, paskirti LPKTS apskričių koordinatoriai ir apskrities kruojantys valdybos nariai.

Jau įvyko beveik visi numatyti šiu metų renginiai: žygis „Tauro apygardos partinė takais“, LPKTS aštuonoji dainų ir poezijos šventė „Leiskit į Tėvynę“, LPKTS ir TS PKTF jaunesnių kartos sąskrydis Kreivakiškyje, Pakruojo r., Lietuvos tremtinių, politinių kalinių ir Laisvės kovų dalyvių sąskrydis „Su Lietuva širdy“ Ariogaloje (šventės scenarijus autorius ir režisierius ak-

torius P. Venslovas).

LPKTS valdyboje sprędziamas klausimas dėl mirusiu Lietuvos partizanų Motinų pagerbimo. Sudaryta darbo grupė: P. Jakučionis, A. Lukša, J. Endziulaitis, V. Sakalauskas. LPKTS valdyba kreipiasi į skyrių prasydama suteikti pradinis duomenis apie partizanų Motinas, palaidotas skyriaus teritorijoje esančiose kapinėse. Taip pat numatoma išleisti Lietuvoje pastatyti memorialų partizanams albumą ir prašoma patiekti jų nuotraukas su aprašymais.

Posėdžiui pirmininkaujančios R. Paplauskas ir I. Vasiliauskis informavo tarybos narius apie išrinktus apskričių koordinatorius ir jas kruojančius valdybos bei tarybos narius:

Alytaus apskrities koord.
(keliamas į 2 psl.)

Pensijs kol kas didėjo ne visiems

I "Tremtinio" redakciją kreipėsi Šiaulių Teiklė SEDELSKY-TĖ. Jos prašymu spausdiname Sodros Šiaulių skyrius parengtą pensinio amžiaus žmonėms aktualią publikaciją.

Į Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos (Sodros) Šiaulių skyrių kreipėsi keletas pensijų gavėjų, kurie skundėsi, kad nuo 2006 metų liepos 1 dienos Vyriausybėi patvirtinus naują bazinę pensiją – 230 Lt ir naujas einamųjų metų draudžiamą pajamą dyžius pasiekia 500 Lt.

Neperskaičiuota pensija – tai pensija, kuri paskirta 1995 01 01 pagal iki šios datos galiojusius pensijų įstatymus ir yra mokama nuo 1995 01 01, nes yra didesnė už pensiją, apskaičiuotą pagal nuo 1995 01 01 įsigaliojusio Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo nuostatas.

Neperskaičiuotai pensijai viršijus 500 Lt ribą, ji mokama 500 Lt dydžio ir toliau nebeindeksuojama ir jokiui kitu būdu nedidinama, kol apskaičiuota pagal Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymą pensija ims viršyti 500 Lt.

(keliamas į 3 psl.)

Numeryje skaitykite:

3 Pažaislis ir jo gyventojos. Leidinys apie Mažeikių krašto rezistenciją

4 Tragedija Simno valsč. Liepakoju kaime

7 I Lietuvą sugrįžo prelato kunigo M. Krupavičiaus palaikai

LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atsakymas

Į Lietuvos politinių kalinių, tremtinių ir Laisvės kovų dalyvių sąskrydžio „Su Lietuva širdy“ kreipimasi

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, vykdyma Ministro Pirmininko 2006-08-09 pavedimą Nr. 27-5328, kartu su Susisiekimo ministerija susipažino su kreipimuisi ir teikia išvadas.

Dėl pensijų už Rusijos įmonės dirbtą laiką mokėjimo buvusiems tremtiniams ir politiniams kaliniams. Pagal šiuo metu galiojančius Lietuvos Respublikos teisés aktus iš tarpautinės sutartis tremtinių ir politinių kalinių stažas už Rusijos įmonėse dirbtą laiką yra išskaitomas skiriant jiems pensiją.

Vadovaujantis Valstybinio socialinio draudimo pensijų įstatymo (Žin., 1994, Nr. 59-1153; 2005, Nr. 71-2555) 54 straipsnio 2 dalies 7 punktu, asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažui, išgytam dirbant pagal darbo sutartį, narystés ar tarnybos pagrindu, priEGINAMAS reabilituotų politinių kalinių ir tremtinių kalinimo ir tremties faktinis laikas, jei šis laikas neįskaitytas kaip asmenų, apdraustų valstybinių socialinių draudimų pagal Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 4 straipsnį, privalonų valstybinių socialinio draudimo įmokų mokėjimo laikas.

1999 m. birželio 29 d. LR Vyriausybė ir Rusijos Federacijos vyriausybė pasiraše Su-sitarimą dėl pensinio aprūpинimo (įsigaliojo 2001-05-29; Žin., 2000, Nr. 20-496).
(keliamas į 3 psl.)

Sibire likę lietuviai kretingiškius sutiko su ašaromis akyse

(atkelta iš 1 psl.)

Kretingiškiai apsilankė Krasnij Kliučyje, kur lietuviai nebegyvena, nors vietiniai juos pamena. Kapinėse atstatė keli kryžius, aptvarkė kapus. Sunkumų sudarė nuvirtę kryžiai, kuriuos užgaubė aukšta žolė. Radus kryžių ar antkapį reikėjo ilgokai šifruoti užrašą: kirilica užrašyti lietuviški amenvardžiai buvo išskraipyti, skambėjo latviškai ar lenkiškai. Keliautojams buvo pasakyta, kad lietuviai paprastai šalia kapo sodindavo medžius, tad kapų reikėjo ieškoti šalia medžių. V. Žaliene ir D. Blyžai pasakojo, kad tame krašte išprasta kapus sutvarkyti panšiai tokiu laiku, kaip Lietuvoje prieš Vélines. Per metus augmenija taip užauga, jog kapus sunkiai bepažinsi. Vietiniai laikosi nuostatos, kad mirusieji reikia ramybės. Nei iš Bolšaja Murtos, nei iš Krasnij Kliučo kapinių nė vieni palaikai nebuvo pervežti Lietuvą.

D. Blyžai, V. Žaliene, O. Žaliui ir J. Petruskienei važiuojant į Kamarovą smarki liūtis privertė grįžti atgal. Véliau keliautojai sužinojo, kad ten nebėralietuviai kapų. Vienas lietuvis buvo pastatęs didelį kryžių, kuris po jomirties sudegė. Liepsna nuo kryžiaus užgeso, niekur toliau neišplitusi.

Keliautojai buvo sustojo prie Jenisėjaus upės. Ši upė yra laikoma antraisiais lietuvių kapais. Daugelis tautiečių ten žuvo plukdydami rąstus.

Septynmetė Sibire atsidūrė viena

Iš Krasnijarsko keliautojai vyko į beveik už tūkstančio kilometrų esančią Bogučianą. Ten keliautojai apsistoję gydytojo chirurgo Slaviko Mockaus šeimoje. S. Mockus atvykusius svečius palydėjo į kapines. Ten netikėtai D. Blyža užkalbino lietuvių Zitą Stirbytę. Kitą dieną kretingiškiai apsilankė jos namuose.

Z. Stirbytės motina bandė persikeliti per Angaros upę, tačiau neturėjo reikiamų dokumentų. Už tai ji buvo nuteista dešimtmetį kalėti lageryje, o jos septynmetė duktė Zita atsidūrė vaikų globos namuose. Z. Stirbytė neturėjo salygų išmokti kalbėti lietuviškai, nutrükę ryšiai su giminėmis tévynėje. Moteris kaupia su Lietuva susijusius straipsnius, dokumentus ir nuotraukas, bet negalvoja grįžti į giminę. „Kas ten manęs laukia?..“

Atminimui – akmenys iš tremties vietų

Traukiniu iš Krasnijarsko kretingiškiai pasiekė Karabulą. Ten iš 28 lietuvių kapų dvidešimties palaikai jau perlaidoti tévynėje. Važiuodama traukiniu V. Žaliene pro langą matė vietovę, kur ji gimė. Vis dar stūkso saugomi lageriai. Dalis jų veikia ir šiandien. Šiuos vaizdus pro traukinio langą keliautojai nufotografavo slapta.

(atkelta iš 1 psl.)

Krasnojarske D. Blyža, V. Žaliene, O. Žalys ir J. Petruskiene susitiko su regioninės lietuvių tautinės kultūrinės autonomijos „Lietuva“ nariais – pirmininku Antanu Rasiuli ir Valentiniu Valantinu. Iš viso draugijai „Lietuva“ priklauso apie 4 tūkst. lietuvių. Jie susitinka per didžiausias šventes. A. Rasiulis klausinėjo apie galimybę palengvintomis sąlygomis grįžti į Lietuvą, domėjos mūsų šalies politinė situacija. Jis palydėjo į Ofsenkos ir Ustmanos gyvenvietėse esančias kapines prie 1998 m. pastatyti dviem kryžių 1948 m. lietuvių trėmimui atminti.

Kretingiškiai lankési ir Petro Mačernio, kilusio iš Kartenos, šeimoje. Šiuo metujis dėstytojauja Krasnojarsko aukštojoje mokykloje.

Grįžti trukdo netvarkingi dokumentai

Ištremti lietuvių sugebėjo įsitvirtinti atšiauriame Sibire. Padėdavo ir vietiniai rusai. Savo gyvenimą susikūrė tautiečiai nesiryžta grįžti į Tévynę, nes nežino, kaip pavykti įsitvirtinti. Daugelis jų néra susitvarkę reabilitacijos dokumentų. Jiems sudėtinga gauti LR piliečio pasą dėl biurokratizmo bei ilgos kelionės į Maskvą. Daugelis pasakojo, kad Lietuvoje yra nutrükę ryšiai. Vyresniesiems sunku parašyti laišką artimiesiams, nes pasikeitę adresai, pašto indeksai. Elektroniniai laiškai su giminėmis Lietuvoje susirašinėja jaunesnieji. Nepraradusieji kontaktu su Lietuva ir finansiškai pajėgesni kartais aplanko tévynę. Visi sutiktieji prisipažino jaučią ilgesį savo kraštu.

Kretingiškiai priėmė ir Genės Martynaitienės šeima. Tuo metu pas moterį viešėjo duktė Nijolė. Ji grįžo į Lietuvą prieš trejus metus ir purtosi pagalvojusi apie gyvenimą Sibire.

Dokumentinę medžiagą pristatyti visuomenei

Sibire gyvenantys lietuvių šiltai priėmė atvykusiuosius iš Kretingos, buvo labai vaišingi. Visi nutarė palaikti užsimezgusią draugystę. „Ypač buvo verta važiuoti dėl tokų žmonių, kurie nebenturi kam parašyti laiško. Dabar su jais susirašinėsime mes“, – pasakojo V. Žaliene. Kai kurie lietuvių tremtiniai praše surasti Lietuvoje gyvenančius artimuosius.

Ekspedicijos dalyviai parsivežė daug nuotraukų bei keturių vaizdaujostes. Ši medžiaga bus parengta parodai, pristatyta Kretingos bendruomenei. Nors lietuvių kapai baigia išnykti, bet jie yra jamžinti. Ekspedicijos dalyviai LR Seimui perduos Krasnijarsko lietuvių prašymus dėl greitesnio dokumentų sutvarkymo.

Dovilė SIMAITYTĖ,
Valerija ŽALIENĖ

LPKTS ir TS PKTF tarybų posėdžiai

(atkelta iš 1 psl.)

natorė J. Juodžbalienė, kuruoja I. Vilčinskienė. Kauno apskrities koordinatorė O. Tamošaitienė, kuruoja V. Jogminienė, J. Sakelis, D. Maciukevičienė. Klaipėdos apskrities koordinatorius J. Endziulaitis, kuruoja V. Briedienė, Z. Čerkauskas. Marijampolės apskrities koordinatorius V. Raibikis, kuruoja D. Karkienė, L. Tamašauskienė, V. Haase. Panevėžio apskrities koordinatorius A. Blažys, kuruoja B. Kažemėkaitė, R. Paplauskas. Šiaulių apskrities koordinatorė V. Jokubauskienė, kuruoja V. Palujanskas, K. Arlingevičius. Tauragės apskrities koordinatorė M. Vaitiekūnienė, kuruoja E. Strončikas. Telšių apskrities koordinatorius V. Vasiliauskas, kuruoja K. Arlingevičius. Utenos apskrities koordinatorius V. Bliznikas, kuruoja L. Danielienė, B. Kažemėkaitė, J. Stanėnas. Vilniaus apskrities koordinatorius P. Musteikis, kuruoja J. Stanėnas, G. Uogintas.

Posedyje buvo išrinktas LPKTS tarybos pirmininkas E. Strončikas (Jurbarkas), jo pirmasis pavaduotojas R. Paplauskas (Panevėžys), pavaduotojas I. Vasiliauskis (Šilutė).

Patvirtinti LPKTS pirmininko A. Lukšos pavaduotojai: V. Kaziliūnis (Varėna) ir G. Uogintas (Vilnius).

Tremties ir rezistencijos muziejaus Obeliuose (Rokiškio r.) vadovas A. Dručkus informavo apie Latvijos Lietuvos pasienyje pastatytą paminklą bendrailietvių ir latvių partizaninei kovai už Nepriklausomybę atminti.

LPKTS Kretingos filialo pirmininkė V. Žaliene pasidalijo išpūdžiais iš kelionės „Einu senelių ir tévų praminantu kančių taku“ po Krasnijarsko kraštą ir surengė gausią nuotraukų iš šios kelionės parodą.

Į kelionę „Algimanto apygardos partizanų takais“ rugsėjo 22 d. pakvietė Panevėžio apskrities koordinatorius A. Blažys. (Programa spaustina „Tremtinyje“).

* * *

Tévynės sajungos Politinių kalinių ir tremtinių frakcijos tarybos posėdis įvyko rugsėjo 16 d. Politines aktualijas apžvelgė Frakcijos pirmininkas, Seimo narys dr. P. Jakucionis. Jis accentavo, kad Tévynės sajunga néra koalicijoje su „valdančiais“, jų neremia, bet dirbtį netrukdo. Tévynės sajunga yra opozicijoje. Seimui pateiktadaug pagerinančių Lietuvos žmonių socialinę padėtį projektų, tačiau pažadaiti turėti grindžiami lėšomis. Iš Vyriausybės pareikalauta aiškios programos, kiek pinigų jų igyvendinimui galima skirti. Yra visų partijų nacionaliniai susitarimai dėl kovos su korupcija, dėl infliacijos pažabolimo, euro įvedimo, į Šengeno zoną įsijungimo.

Svarbiausia rudens sesijoje – 2007 metų biudžeto svarstymas. Daug paketimų siūloma Savivaldybių rinkimų įstatyme dėl partijų ir rinkimų kampanijų finansavimo (finansavimas turėtų būti tik iš valstybės biudžeto). Bus svarstomas Liustracijos įstatymas (tarp 20 įstatymų – ir Archyvo), Teismų įstatymas, įstatymai dėl Europos

teisės inkorporavimo.

Posedyje įvyko TS PKTF tarybos pirminkino ir valdybos rinkimai. Į tarybos pirminkinės postą išrinkta Seimo narė V. V. Margevičienė, dvi kandidatijas buvusi Kauno mst. savivaldybės tarybos nare ir dvejus metus – Kauno mst. vicemere. Į TS PKTF valdybos narius išrinkti: A. Blažys (Panevėžys), V. Bliznikas (Utena), Z. Čerkauskas (Klaipėda), A. Grikišienė (Kuršėnai), V. Haase (Šakiai), V. Jogminienė (Kauno r.), V. Jokubauskienė (Šiauliai), D. Karkienė (Vilkaviškis), B. Kažemėkaitė (Kalvarija), T. Masėnas (Molėtai), J. Marcinkevičienė (Kaunas), V. Mickus (Klaipėda), P. Musteikis (Vilnius), V. Palujanskas (Pakruojis), R. Paplauskas (Panevėžys), J. Stanėnas (Grigiškės), E. Strončikas (Jurbarkas), O. Tamošaitienė (Kaunas), G. Uogintas (Vilnius), I. Vasiliauskis (Šilutė). Artimiausiam TS PKTF valdybos posėdyje bus renkamas valdybos pirminkinas.

Posedyje buvo svarstomas pasiruošimas rinkimams į savivaldybių tarybas. TS PKTF atsakingoji sekretorė O. Tamošaitienė informavo, kad rugsėjo 20–30 d. vyks TS kandidatūrų į savivaldybių tarybas sąrašų reitingavimas.

TS PKTF narių kandidatūros į savivaldybių tarybas:

Anykščiuose: Vytautas Bernatavičius, Elenytė Dovidonienė, Vanda Kazlauskienė, Salomėja Raimienė, Kazimieras Algimantas Gokas, Ona Repeckienė, Prima Petrylienė. **Biržuose:** Marija Aukštikalnytė, Stasė Eitavičienė, Vidutis Gasiūnas, Gražina Navalinskienė, Genovaitė Šaltienė, Irutė Varzienė, Danguolė Žiukienė, Giedra Gedvilienė. **Jurbarko:** Adelė Baublienė, Algirdas Genys, Adelė Kulikauskienė, Kęstutis Puišys, Steponas Česlovas Strodomskis, Edvardas Strončikas, Anglina Veniulienė, Aliona Vilkeliienė, Danutė Pavilionienė. **Kaišiadoryse:** Aldona Mitkuvienė, Danutė Pavilionienė. **Kaune:** Vytautas Bičiūnas, Viktoras Bundza, Vytautas Jomantas, Serapijas Kitkauskas, Genė Birutė Rimkiėnė, Juozas Savickas, Vladas Sungaila, Margarita Staniulytė, Gelytė Treikauskienė, Vytautas Mikaila. **Kauno r.:** Vilija Jogminienė, Irenijus Šmidtas, Onutė Plentienė, Leonas Stasevičius, Regina Žukauskienė. **Molėtuose:** Stanislovas Aleksiejūnas, Kazimieras Gerdvilis, Tadas Stasys Mindaugas Masėnas, Almantas Mozuras, Irena Rimvydienė. **Panevėžyje:** Algirdas Blažys, Gintautas Šatas, Laima Daugelienė, Mauricius Grėblūnas, Zinaida Marmokienė, Raimondas Pankevičius, Pranas Pocius, Aloyzas Rimgaudas Pranckūnas. **Pakruojoje:** Vidmantas Palujanskas, Zita Gasiūnienė, Antanas Gasperavičius, Bronius Kriščiūnas. **Tauragėje:** B. Bagdonavičienė, K. Paulius, A. Stankus, A. Šatikas, V. Švedas. **Ukmergėje:** Romas Petras Šaulys, Birutė Žilénienė. **Vilniuje:** Petras Musteikis, Juozas Stanėnas, A. Dobrovolskienė.

LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atsakymas

(atkelta iš 1 psl.)

Šis Susitarimas nustato asmenų, nuolat gyvenančių vienos Šalies valstybės teritorijoje ir persikeliančių nuolat gyventi į kitos Šalies valstybės teritoriją, pensinį aprūpinimą. Susitarimas grindžiamas integraciniu (teritoriniu) principu, kai sumuojamas abiejose valstybėse igytas valstybinio socialinio draudimo stažas, o išmoka apskaičiuojama ir skiriama toje valstybėje, kurioje asmuo nuolat gyvena, ir pagal tos valstybės teisės aktus. Siuo metu vyksta derybos dėl sutarties, pagrastos pro-rata (proporciniu) principu, t. y. nustatant teisę gauti išmoką, sumuojamas abiejose valstybėse igytas valstybinio socialinio draudimo stažas, o išmokos dalį kiekviena valstybė apskaičiuoja atskirai, proporcingai kiekvienoje valstybėje igytam valstybiniosocialinio draudimo stažui.

Kartu pridename, kad išsigaliojus Valstybinio socialinio draudimo pensijų įstatymo pakeitimui (1998-07-02 įstatymas Nr. VIII-846, Žin., 1998, Nr. 6-1875) nuo 1999-01-01 pradėtos mokėti indeksuotos pagal įstatymo 50 straipsnį neperskaičiuotos pensijos reabilituotiems asmenims, kuriems buvo apribota teisė pasirinkti didesnę neperskaičiuotą valstybinę socialinio draudimo pensiją dėl to, kad jie nuo 1995-01-01 išgijo teisę gauti nuokentėjusių asmenų valstybinę pensiją pagal Valstybinį pensijų įstatymą. Tai reiškia, kad politiniai kaliniai ir tremtiniai, kuriems iki 1995-01-01 buvo paskirta draudimo pensija, išskaičiuojantį stažą bausmės atlikimo ar tremties laiką trigubu dydžiu, nuo 1999-01-01 gauna šią neperskaičiuotą pensiją ir nuokentėjusių asmenų valstybinę pensiją, kuri mokama iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto.

Pagal Valstybinį pensijų įstatymo (Žin., 1994, Nr. 101-2018) 13 straipsnio 4 dalį reabilituotiems politiniams kaliniams ir tremtiniams, kurie kalėjo ar išbuvo tremtyje ne mažiau kaip 15 kalendorinių metų buvusios SSRSToliomios Šiaurės rajonuose ar jiems prilygintose vietovėse pagal LR Vyriausybės patvirtintą vietovių sąrašą valstybių pensijų bazės dydžio nuokentėjusių asmenų valstybinę pensija skiriama ir mokama likus 5 metams iki senėvės pensijos amžiaus.

Prisimintina, kad prasidėjus Lietuvos Sajūdžio judėjimui pagal Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos parengtas specialiasias reabilituotų tremtiniių ir politinių ka-

linių pensijų perskaičiavimo dėl šių asmenų reabilitacijos taisykles buvo perskaičiuotos ir tremtinii, ir politinių kalinių, ir netgi jų mirusių tėvų pensijos. Pensijų nepriemokos buvo išmokėtos 1988-1991 metų laikotarpiu. Be to, Lietuvos Aukščiausioji Taryba (Atkuriama Seimas) 1990-07-28 priėmė Lietuvos gyventoju pensinio aprūpinimo gerinimo įstatymą (Žin., 1990, Nr. 24-592). Šio įstatymo nuostatomis reabilituotų politinių kalinių, tremtinii ir rezistencijos dalyvių kalejime, tremtyje ar rezistencijoje išbūtas laikas buvo išskaičiuojamas į stažą trigubu dydžiu. Pensijų dydžiai nurodytiems asmenims buvo nustatyti daug didesni, negu kitiems Lietuvos gyventojams.

LR Seimas šiu metų birželio 22 d. priėmė Valstybinių pensijų įstatymo pakeitimą. Juo numatyta, kad nuo kitų metų sausio 1 d. valstybinių pensijų bazė bus lygi 2005 m. sausio 1 d. taikytam valstybinės socialinio draudimo bazinėspensijosdydžiai-taiyra, nustatoma, kad vietoj 138 litų – valstybinių pensijų bazė bus 172 litų dydžio. Vadinas, nuokentėjusių asmenų valstybinėspensijos padidės politiniams kaliniams, tremtiniams bei Laisvės kovų dalyviams.

Dalis politinių kalinių ir tremtinii yra pripažinti nedarbingais ar iš dalies darbingais (iki 2005 m. liepos 1 d. – invalidais) dėl priežascių, susijusių su tremtimi ar kaliniimu, todėl jiems, prilausomai nuonetekto darbingumo lygio, bus mokamos atitinkamai didesnių dydžių nuokentėjusių asmenų valstybinės pensijos.

Dėl kompensacijų už sužalotą sveikatą mokėjimo. Informuojame, kad žalos atlyginimo asmenims klausimus reguliuoja Teisingumo ministerijos kompetencijoje esančios 1992 m. liepos 21 d. Lietuvos Respublikos ir Rusijos Federacijos sutarties dėl teisinės pagalbos ir teisinių santykių civilinėse, šeimos ir baudžiamosių bylose (išsigaliojo 1995-01-21; Žin., 1995, Nr. 13-296) 40 straipsnis.

Žalos atlyginimo dėl nelaimingų atsitikimų darbe ar susirgimų profesine liga laikinojo įstatymo (Žin., 1997, Nr. 67-1656) 18 straipsnio 1 dalies 4 punkte nustatyta, jog, kai nuolatinis LR gyventojas, turintis teisę gauti žalos atlyginimą tarptautinėje sutartyje nustatyta tvarka iš užsienyje esančios už žalą atsakingos įmonės jo negauna, žalos atlyginimo mokėjimo prievelė nuo 2003 m. sausio 1 d. pereina valstybei. Prievelė mokėti

nukentėjusiesiems žalos atlyginimą vykdo Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritoriniai skyriai, vadovaudamiesi Žalos atlyginimo nukentėjusiesiems dėl sveikatos sužalojimo ar susirgimo profesine liga, kai ši prievelė pereina valstybei, tvarkos aprašu, patvirtintu LR Vyriausybės 1997 m. rugėjo 15 d. nutarimu Nr. 997 (Žin., 1997, Nr. 86-2162). Taigi, jeigu Rusija asmeniui nemoka žalos atlyginimo, prievelė mokėti žalos atlyginimą prisima Lietuvos Respublika.

Dėl transporto išlaidų kompensavimo. Susisiekimo ministerija informavo, jog pagal Transporto lengvatų įstatymo (Žin., 2000, Nr. 32-890; 2006, N. 53-1929) 5 straipsnio 1 dalį teisę išigytį važiavimo tolomojo reguliaraus susisiekimo autobusais, keleiviniai traukiniais bei vienkartinių arbata terminuotą vardinį važiavimo vietinio (miesto ir priemiestinio) reguliaraus susisiekimo laivais ir keltais bilietu su 80 proc. nuolaida turi sukakę 85 metus (nuo 2007-01-01 – 80 metų) ir vyresni asmenys. Pagal šio įstatymo 5 str. 2 dalies 5 punktą važiavimo nurodytu transportu bilietu su 50 proc. nuolaida turi asmenys nuo 70 iki 85 metų (nuo 2007-01-01 – iki 80 metų). Keisti šiuo metu galiojant Transporto lengvatų įstatymą nenumatomą.

Dėl tremtiniių kapų tvarkymo Sibire. Kultūros ministerijos darbuotojai mus informavo, jog šios ministerijos biudžete yra numatomos lėšos ir nustatyta tvarka gali būti skiriamos politinių kalinių ir tremtiniių kapų priežiūrai Rusijos Federacijoje ir kitose NVS šalyse. Dėl išsamnes informacijos šiuo klausimu rekomenduojame kreiptis į Kultūros ministerijos Informacijos visuomenės plėtros skyrių (tel. (8 5) 2620 580).

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija sutinka, jog politiniai kaliniai, tremtiniai bei Laisvės kovų dalyviai dažnai susiduria su sudėtingomis gyvenimiškomis situacijomis, kuriose ne visuomet sulaukia reikiamos pagalbos, tačiau valstybė pagal savo finansines galimybessiekia užtikrinti reikalinių socialinę paramą šioms asmenų grupėms. Tikimės, jog ateityje keičiantis šalies ekonominėi situacijai, atsiras daugiau finansinių galimybių didinti valstybės paramą politiniams kaliniams, tremtiniams bei Laisvės kovų dalyviams.

Sveikatos apsaugos bei Užsienio reikalų ministerijos išvadas pateiks papildomai.

Ministerijos sekretorė
Violeta MURAUSKAITĖ

Soeikiname

tams. Atsidūrė Gorkio, Vorkutos kalėjimuose. I Lietuvą grįžo 1956 m. Dirbo gydytoju, buvo aktyvus visuomenininkas, ypač Atgimimo metais. Apdovanotas Amerikos lietuvių žvaigžde „Už nuopelnus Lietuvai ir Lietuvos šaulių sajungai“. Ir šiandien H. Sinkus yra Lietuvos šaulių sajungos garbės narys, Lietuvos atsargos karininkų sajungos narys, LPKTS Kalvarijos sk. tarybos narys.

Su žmona Valerija užaugino du sūnus. Džiaugiasi keturiais vaikaiciais ir penkiais provaikiciais. Šią vasarą, rugpjūčio 26 d., Henrikas Sinkus atšventė garbę 90 metų jubiliejų. Kalvarijiečiai nuoširdžiai linki Henrikui Sinkui ir jo žmonai Valerijai stiprios sveikatos, Dievo palaimos.

Pensija kol kas didėjo ne visiems

(atkelta iš 1 psl.)

Tuomet pradėdama mokėti pagal ši įstatymą apskaičiuota pensija, ją indeksuojant kiekvieną kartą patvirtinus naują bazinę pensiją ir (ar) naujaseinamųjų metų draudžiamąsias pajamas.

Pavyzdžiui, asmeniui senėvės pensija paskirta 1991 metais. Nuo 1995-01-01 ši pensija buvo perskaičiuojama pagal tuo šios datos išsigaliojusio naujojo Pensijų įstatymo nuostatas. Kadangi perskaičiuota pensija buvo mažesnė už iki 1995-01-01 mokėtą neperskaičiuotą pensiją (tarkim, atitinkamai 100 ir 200 Lt), remiantis pensijos nemažinimo taisykle, asmeniui ir toliau mokama neperskaičiuota pensija. Kiekvieną kartą patvirtinus naują bazinę pensiją ir (ar) naujas einamujų metų draudžiamąsias pajamas, abi šios pensijos buvo indeksuojamos (t.y. indeksuojama tiek neperskaičiuota, tiek ir pe-

rskaičiuota pensijos), tačiau mokama neperskaičiuota pensija, nes ji yra didesnė. Neperskaičiuotą pensiją indeksavus nuo 2005-07-01, ji pasiekė 500 Lt ribą (perskaičiuota pensija taip pat buvo indeksuota, tačiau ji yra mažesnė už neperskaičiuotą – 500 Lt).

Tad, remiantis pirmiau minėta įstatymo nuostata, 2005-07-01 asmeniui išmokėta 500 Lt pensija. Ši, neperskaičiuota pensija toliau bus nebeindeksuojama ir mokama 500 Lt dydžio. Tuo tarpu perskaičiuota pensija ir toliau bus indeksuojama patvirtinus naują bazinę pensiją ir (ar) naujas einamujų metų draudžiamąsias pajamas. Perskaičiuotai pensijai pradėjus viršti neperskaičiuotą pensiją (500 Lt.), vietoj neperskaičiuotos pensijos bus pradėta mokėti didesnioji perskaičiuota pensija.

Parengė Sodros Šiaulių skyrius

Kviečiame!

Rugsėjo 22 d. LPKTS Panėvėžio filialas rengia išvažiuojamą seminarą moksleiviams ir mokytojams Algimanto apygardos partizanų kovų keliuose.

Žygio pradžia – Panėvėžio rajono Raguvos miestelio aikštėje. 9.30 val. iš Panėvėžio Neprisklausomybės aikštės išvyktame į Raguvą. Žygio koloną lydės kelių policijos ekipažas. 10.30 val. – Putiliškių kapinės prie Raguvos. 11.30 val. – Troškūnai. Paminklas partizanams. 12.30 val. – Androniškis. Apygardos štabo vieta. 13.30 val. – Šimonų giria. Apygardos štabo žeminė ir kautynių vieta. 14.45 val. – Bugailiškis. Kautynių vieta. 16 val. – Subačius. Paminklas partizanams. 17.30 val. – Piniava. Žygio aptarimas. Koncertas. Vakaronė. Vaišinsimės kareiviskių koše ir savo atsineštomis vaišėmis. Dainuojas buvusių politinių kalinių ir tremtiniių choras „Likimai“.

Žygiję kviečiame dalyvauti moksleivius ir mokytojus, buvusių partizanus, politinius kalinius ir tremtinius, šaulius, karius, visus pageidaujančiuosius susipažinti su mūsų taučios ginkluotu pasipriešinimu okupantams.

Po Viešpaties dangum...

Garsusis baroko perlas

Likus keliems žingsniams iki Pažaislio vienuolyno vartų sutikau moterį, nešiną maišeliu obuolių. Ji manęs papraše pataisyti nešulį, kad būtų lengviau. I mane padvelkė dosnumo ir gerumo aura, kuria pažeria vienuolyno gyventojos – seserys kazimierietės. Ir didingas Pažaislio ansamb-

Kazimieros Kaupaitės brolis Antanas, Amerikoje baigęs teologijos mokslus ir išventintas į kunigus. Brolio pakviessta Kazimiera atvyko šeimininkauti, padėti jam buityje. Sutikimas su seserimis kazimierietėmis nulėmė tolimesnį jos pasirinkimą. Kurį laiką Kazimiera Kaupaitė mokėsi Šveicarijoje. Antrą kartą atvykusi į Ameriką, Scrantoną

roko perlas – Pažaislio bažnyčia. Seserys kazimierietės tvarkė, remontavo apgruvuvius statinius ir prasidėjo jų veikla – darbas parapijų mokyklose, ligonių slaugos, aukų rinkimas. Palikusi neblogai sutvarkytas vienuolyno patalpas Motina Marija 1922 m. grįžo į Čikagą. Pažaislio vienuolyno tada jau gyveno 24 vienuolės.

Sesuo Julita

lis kiekvieną gausiai apdovanoja ramybę ir palaimą, kuriuos negalima nepajusti, ir seserų kazimieriečių santūrumas, akių gelmėje paslėpta amžinoji paslaptis.

Pažaislio baroko perlas – vienas gražiausių ir vertinėliausių meno paminklų ne tik Lietuvoje, bet ir Vidurio Europoje. Įkurtas XVII a. Lietuvos didžiojo kunigaikščio kanclerio Kristupo Zigmanto Paco. Kancleris bažnyčią ir ją supantį ansamblį paskyrė vienuoliams kamalduliams.

Šiandien didžiausia vertybė ir bažnyčios puošmena, nekalbant apie iškilų baroko stilių, Dievo Motinos paveikslas, 1661 m. padovanotas Po-

piežiaus Aleksandro VII. Manoma, kad paveikslą nutapė flamandų dailininkas Rubensas. Laiko audros nukojo Pažaislio bažnyčią ir vienuolyno ansamblį, kartu ir Dievo Motinos paveikslą. Pažaislyje iškūrus vienuolėms kazimierietėms, iš Rusijos buvo sugrąžintas stebuklingasis paveikslas, kurį traukdami į Lietuvos išsi-gabeno vienuoliai.

Præfatio amžiaus pradžioje daugiausia lietuvių gyveno Čikagoje. Kunigai lietuvių pasiūlė į šį miestą perkelti jau veikiančią Šv. Kazimiero seserų vienuoliją. Vėliau prie jos įkurta Šv. Kazimiero akademija, išaugusi į Marijos aukštąjį mokyklą. Šv. Kazimiero vienuolijai vadovavo Motina Marija.

Lietuvoje

Atkūrus Lietuvos Nepriklausomybę, Kauno vyskupas Pranciškus Karevičius kreipėsi į Bažnyčios hierarchus, prašydamas į Lietuvą atsiųsti Šv. Kazimiero vienuolijos seserų, kad jos čia įsteigtų vienuolyną. 1920 m. į Lietuvą iš Čikagos kartu su Motina Marija atvyko keturios vienuolés. Jos iškūrė apgruviusiame Pažaislio vienuolyno ansamblje. Apgailėtinai tada atrodė ir ba-

Pažaislis šiandien

Bet kokiui oru Pažaislyje gausu svečių, turistų, miestelėnų. Juos mielai priima, palysi, vedžioja po bažnyčią ir daug įdomaus papasakoja sesuo Julita – Vida Jonavičiūtė. Tą dieną, kai lankiausi Pažaislyje, prie bažnyčios durų sutikau kelis užsieniečius, lydimus sesers Julitos. Ji su svečiais bendravo angliskai, atskinėjė ių klausimus, juokavo ir vaisino alyviniais obuoliais.

Seserų kazimieriečių vienuolyno gen. vyr. sesuo Remigijus – Anelija Sereikaitė, keletą metų praleidusi Sibire, sako ten pakankamai užsigrūdinus, tad ir po keletos dešimtmeciuosius jų negandas ne-gasdina.

Merginą suėmė iš Vilniaus pedagoginio instituto. Dings-tis – priklausė ateitininkų organizacijai. Taišeto lageriuose buvusiai politinei kalinei teko dirbtį pačius sunkiausius darbus žeručio kalnakasybos masyvuose, medienos paruošimo ir kitus darbus. „Ar tada, tremtyje, būdama toli nuo gimtinės, nusprendėte tapti vienuole?“ – teiravausi sesers Remigijos. „Ne, tapti Viešpaties tarnaitė nusprendžiau vėliau – jau grįžusi į Lietuvą“, – sakė vienuolyno vyresnioji.

I Lietuvą grįžo po penkerių metų. Baigusi studijas mokytojavo neilgai. Gyvenimas taip pakoregavo, kad Anelija Sereikaitė tapo Istorijos-etnografijos muziejaus moksline bendradarbe. 1957 m. da-vė vienuolés įžadus. Tada ne-

buvo paprasta užsivilkti vienuolés abitą, rasti bendraminčių – taip pat. Lietuvoje slapta veikė seserų benediktinių, uršuliečių, saleziečių, Nekalto prasidėjimo, karmeličių klarisių, kazimieriečių vienuolijos. Anelija Sereikaitė rinkosi kazimieriečių vienuoliją. Tai – apaštalinės vienuolės, pasižymintios atvirumu, gailestingumu ir kitomis patraukliomis savybėmis. Nuo 1992 m. sesuo Remigiją gyvena Pažaislyje, nuo 1998-ųjų – vienuolyno vyresnioji.

Sesuo Julita, nuo aštuonečių, nepažįstamais keliais kartu su mama ir penkiais mažamečiais Jonavičių vaikais tėvynės ilgesi skandino Irkutsko srityje. Sunkių darbų paugleli teko mažiau nei suaugusiems, tačiau vaikystės džiaugsmai buvo aptemdyti. Vietoj nerūpestingų žaidimų ir vaikiškų pramogų kasdien lankė šaltis, badas ir sunkūs suaugusių žmonių atodūsiai. I Lietuvą Vida Jonavičiūtė grįžo 1956 m. Maskvoje baigė aukštąjį mokslą, tapo biologe. Dirbo ten, kur tuomet leido aplinkybės, kur mažiausiai buvo „kapstomasi“ po praeiti. Prieš 27 metus tapo vienuolę. Pažaislio kazimieriečių vienuolyno gyvena aštuonerius metus.

„Per religiją galima mokyti ir auklėti šimtus bei tūkstančius vaikų,“ – sakė Motina Marija. Stipri misionieriška dvasia iš pat pradžių skatino ji ginti ir globoti svetur išvykusius lietuvius, kurių religingumas XX a. pradžioje buvo pavojuje, nes jie atsidūrė sveitimėje.

Šios nuostatos aktualios ir šiandien. Pažaislyje, kazimieriečių vienuolyno, dabar gyvena 49 amžinų žiedų seserys vienuolės ir trys – laikinų žiedų. Dauguma jų dirba mokyklose, studijuoją aukštose mokyklose, slaugo ligonius, atlieka švietėjiską darbą, užsiima moksline tiriamaja veikla. Pažaislis garsus vasaros koncertais, čia visa-dala apstu turistų ir sklando gerumo ir amžinų vertybų aura. Šią vasarą, švenčiant Žolinės atlaidus, šv. Mišias aukojo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius, šv. Mišių išklausė LR Prezidentas Valdas Adamkus su žmona. Seserys kazimierietės už tokias iškiliais akimirkas dėkingos Bažnyčios hierarchams, meno kolektyvams ir solistams. Visa, kas vyksta Pažaislyje, poeto Bernardo Brazdžionio žodžiais, vyksta „Po Viešpaties dangum“, nes ten viešpatauja „Tyla, malda ir gerumas“...

• Aušra ŠUOPYTĖ

Leidinys apie Mažeikių krašto rezistenciją

Juodojo kaspino dienos išvakarėse Mažeikių muziejuje visuomenei pristatyta Algimanto Muturo knyga apie 1945–1953 metais vykusį rezistencinį pasipriešinimą Mažeikių apskritijoje – „...geriau tegul gegutė užkukoja“.

Knyga išleista Lietuvos politinių kalinių sajungos ir Sąjūdžio Mažeikių rajono skyrių iniciatyva, jos leidybą parėmė Mažeikių rajono savivaldybė. Jos autorius, muziejaus darbuotojas A. Muturas knygos pagrindu naudojo sovietinio saugumo archyvo dokumentus: NKVD, MGB, KGB atakaitų ir pranešimų medžiagą, pasipriešinimo kovų faktus perteikę remdamasis gyvų įvykių liudytojų, partizanų, ryšininkų ar juos pažinojusių žmonių atsiminimais. Autorius, padedamas buvusiu politinių kalinių ir sajūdiečių, važinėjopatokiausius rajono kampelius, nustatė daugelį bunkerų ir partizanų žūties, užkasimo vietų.

Leidinyje pateikti faktai rodo, kad dėl agentų smogikų klastinguo (agentūrinis tinklas Mažeikių apskritijoje buvo labai platus) išdavystės pinklėse atsidūrė „Sakalų“, LLA, „Alkos“ štabo ir netgi pačių jau-niausiu kovotojų – gimnazistų veikla. Didžioji dalis kovotojų nuo pat išėjimo į partizanus pradžios pakliuovo J. Markulio-Erelės tinklo žabangas.

Jaunus žmones turėtų su-dominti knygoje pateikta antitarybinių moksleivių organizacijų veikla. Autorius pateikia daug išsamios medžiagos apie Mažeikių apylinkes, sudėliodamas svarbiausius pasipriešinimo kovų faktus, kruopščiai pateikdamas iškalbingų, ispūdingų detalių, pavyzdžiui, kad per beveik visą sovietmetį Ylakių apylinkėse Vasario 16-ąją būdavo iškeiliama Trispalvė.

(keliamas į 7 psl.)

Nuo Užpalių iki Abakano

Jaunystėje man, kaip ir tūkstančiams okupacijų metų bendraamžių, reikėjo pasirinkti: išlikti patriotu ar tapti okupantų liokajumi. Šiandien jaunimui irgi tenka spręsti: Lietuva ar užsienis. Bet tokio sprendimo jau visai kiti motyvai, mažai tautai taip pat lemtingi.

Užpalių kaime, Utenos aps., tėvų per 30 ha žemės mai-tino dešimties asmenų šeimą. Aš buvau vyriausias vaikas. Politiniai įvykiai brandino mano bendraamžių politines nuostatas. Atsimenu, kai 1938 m. jaunimas aktyviai dalyavo mitinge prieš Lenkijos ultimatumą Lietuvai. 1940 m. birželį nuliudė žvelgėme į so-vietų kariuomenę. Kaime nutilo dainos šienapjūtės vakarais. Užgeso mokytojų, Utenos gimnazijoje dėčiusių Lietuvos istoriją, atvirumas. Klasėje atsirado komjau-nuolių. Kaime ūkininkus kankino nerimas. Turtas, nuosavybė, religija, Tėvynės meilė tapo... nusikaltimu. Prasidėjo arestai.

1942 m. baigiau Utenos gimnaziją. Išvykau į Vilniaus universitetą studijuoti prancūzų kalbos. Universitete tvyrojo patriotiška atmosfera. Buvę klasės draugai – S. Žibinas ir V. Petravičius, mane su pažindino su Lietuvos laisvės armijos (LLA) įstatais ir „Kęstučio“ organizacijos uždaviniais. Pritariau. Į organizaciją įstojau. Vokiečiai reikalavo, kad kiekvienas studen-tas kurį laiką tarnautų vadina-mojoje „reicho darbo tarnyboje“. Radome būdą išsisukti – dešimt studentų Vilniaus teisme gavome mašinėlėmis perrašyti raštus, juos išnešioti. Teismo kontoros valdytojas Mykolaitis mus įspėjo, kad nespausdintume pogrindinės spaudos. Bet buvo pasakyta tokiu tonu, kad mes aiškiai su-pratome – spausdinkite, bet neįkliūkite!

Mes ir spausdinome. Gau-davome leidinelių: „I laisvę“, „Lietuvių fronto biuletenis“, „Laisvės kovotojas“. Teisininkas J. Maželis mane supažindino su „Kęstučio“ organizacijos praktinės veiklos metodais, ir aš daviau priesaiką. Organizacijos tikslas buvo ne-ginkluota kova prieš vokiečių okupaciją, siekiant išsaugoti Lietuvos žmones, jaunimą, patriotinę dvasią. Civilinėje vokiečių tarnyboje lietuviai išliko savo šalies patriotais. Jie įspėdavo žmones apie vokiečių žemės ūkio prievolių ar-

žmonių émimo darbams į Vo-kietiją vajų. Deja, sovietų oku-pacijos metais mūsų tautiečiai elgėsi kitaip. Teismo kontoros valdytojas Mykolaitis ne kar-tą pastebėjo mus dauginant „Atžalyno“ laikrašteli, bet ne-išdavė. 1943 m. pavasarį uni-versitetą vokiečiai uždarė. Su-émė daug dėstytojų, inteligen-tų. Jie atsidūrė nacių koncentrasi-jos lageriuose.

Grįžau į Užpalius. Kaip LLA narys susitikau su vienu iš Utenos apskrities LLA „Kęstučio“ organizacijos vadu Juozu Namiku. Jis nurodė, kad organizacijos pagrindas – trejukės – grupelės po tris vy-rus. Aš, A. Ramoškis ir J. Na-mikas sudarėme trejukę. Ry-ši su kita trejuke palaikė tik vienas J. Namikas. Turėjome platinti pogrindinę spaudą, kaupti ginklus, sekti fronto įvykius ir aiškinti gyventojams Lietuvos politiką. Vilniuje bu-vau pažistamas su J. Vanagu iš Vilučių kaimo. Jo padeda-mas gavau rusišką lengvajį kulkosvaidį ir keturis šautuvus. Vilnietis J. Vitkus, kilęs iš Norvačių kaimo, minėtus ginklus parvežė automobiliu į Uteną, o aš parsivežiau arkliu. Man pavyko.

Priartėjus frontui Užpalių apylinkėje apsistojo vokiečių karinis dalinys, kuriame buvo kalbančiųjų prancūziskai. Už maisto produktus gavau įvai-rių ginklų ir daug šovinių. Pa-slėpiau pirtyje tarp dvigubų lubų. Užpalių apylinkės ūki-ninkai buvo labai patriotiškai nusiteikę. Dauguma kaupė ginklus, šovinius. Nerimavo dėl sovietų grįžimo. Tik Ma-žeikiškių kaime gyveno dar caro laikais iš Rusijos atkel-ti sentikiai. Jie įsikūrė 1863 m. sukilėlių, ištremtų į Sibiro katorgą, namuose. Tie kolonistai rėmė vadina-muosius sovietinius partizan-us ir laukė sovietų grįžimo. Tiesa, 1945 m. dauguma jų tapo stribais ir įskundinėjo kaimynus.

Aš, grįžęs iš uždaryto uni-versiteto, dirbau Abromiškio kaimo pradinės mokyklos mokytoju. 1944 m. rudenį dauguma Užpalių apylinkių vyrų ginklavosi, kūrė dideli būrių, bet vėliau susiskirstė į grupeles po 3–8 vyrus. Pri-klausė Alaušo partizanų bū-riui, kuriam vadovavo puskarininkis Pranas Pašilys. At-slinkus antrajai sovietų oku-pacijai, prasidėjo partizanų žūtys – žuvo Stasys Žibinas, Vytautas Petravičius ir kiti. Areštavus Vytautą Jasiunevi-

čių, mano tiesioginis ryšys su LLA „Kęstučio“ organizacija nutrūko. 1945 m. išvykau tēsti studijų į Vilnių. Bet prasidėjo sovietinis teroras.

1948 m. suémė tévą. Motina nuo ištremimo spėjo pasislėpti. Tévą septyneriems metams igrūdo į Šilutės-Pagėgių kalėjimą. 1948 m. pra-džioje mane iš universiteto išmetė. Teko spruktis į Kretingą. Tada Lietuvoje ypač trūko mokytojų, nes dauge-lis jų 1940–1941 m. buvo ištremti į Sibirą, kiti, vokiečiams traukiantis, pasitraukė į Vakarus, todėl gauti mo-kytojo vietą buvo nesunku. Deja. Mano pedagoginis darbas greitai nutrūko.

1952 m. sausio 23 d. pakvietė mane pas direktorių. Ten jau laukė čekistas ir karei-vis. „Mes visur surandame „liaudies priešus“, – su pasididžiavimu pareiškė čekistas. Uždarė Kretingos milicijos areštinėje. Vakare mokinys Skripkauskas atneše kiaulie-nos kumpi, pirštines, kojines, šaliką... Mokiniai tévai surinako. Ačiū Jiems ir po šitiek metų! Su nemažu būriu kitų nelaimėlių nuvežė į Plungę. O iš ten – į Lentvarį. Po kelių die-nų po 50–60 žmonių buvome sugrūstijų vagonus su užkaltais langais ir – į kelionę...

Atvykome į „svetingą“ Chakasijos sostinę – Abakaną. Ten jau laukė „socializmo rojaus“ darbo jėgos pirkliai. Išsidalijo mus, nelaimėlius... Mūsų vagono vyrus dviem sunkvežimiais Askizo rajono „darbdaviai“ išsivežė į Sajanų kalnyną. Ten davė drabužių, atėmė visus dokumentus ir popierėlius, nuotraukas, kad ko nors neperduotume lage-rininkams, kad patys nepa-bėgtume... Mūsų dvasiai pakelti išpoškino: „Cia jūs iš-moksite dorai užsidirbtį duonos, b...“ Taip „dorai“ pelniausi duonos ketverius metus.

1955 m. rudenį iškeliauau į Lietuvą. Neradau nei téviškės, nei gimtojo namo. Tiesa, jis nebuvu nugriautas, bet vie-name namo gale gyveno pro-letaras, o kitame buvo įkur-dintajo karvė. Mano mama su-septyniais vaikais buvo apsi-stojusi Vilniuje, buvusiame sandėlyje. Sunku buvo gauti pedagogo darbą. Tik po kele-rių metų, padirbėjės Vilniaus technikume budėtoju, gavau prancūzų kalbos dėstytojo darbą. Ten dirbau iki išejimo į pensiją.

Juozas LEIKAS

Iš asmeninio Jono Lukšės archyvo

Buriatija-Mongolijs, Zaigrajevo rajonas

Darbininkų briga-da prie automatinio pakrovėjo pabėgių gamykloje. Ilka

Celutajaus miško pramonės ūkio Tamachtajaus miško ruošos punktas. 18 km gyvenvietė. 1957 m. ten buvo me-dienos paruošimo žemutinis sandėlis

Skaudžių išbandymų metai

Stalino ir Hitlerio siekiai Lietuvai buvo ne tik svetimi, bet ir mirtinai pavojingi. Tieki vienas, tiek kitas Lietuvą „ver-tino“ „kaip lašą ant įkaitusio akmens“. Todėl Lietuvos jau-nimas vengė tarnybos nacių ir sovietų kariuomenėje.

1944 m. į Lietuvą atslinkę enkavedistai įmė negailestimai žudyti beslapstančius nuo mobilizacijos vyru. Jaunimas įmė ginkluotis fronto ir karo veiksmų vietose rastais paliktais ginklais, pradėjo okupantui priesintis ginklu, daugelis pasuko pas partizanus. Kai kam išjū dar gerokai trūko ko-vos įgūdžių, bet siekis apginti Tėvynę buvo labai stiprus.

1945 m. vasario pabaigoje Liepakoju kaime, pietiniame Žuvinto palių pakraštyje (Simno valsč.), Kyvelių ir Januškaičių sodybose, apsistojo būrys partizanų, vadovaujanas Antano Kušlio-Vilko. Partizanai tada dar buvo ne-patyrę, neatsargū ir pasiti-kintyssavimi. Vasario 23 d. tose sodybose juos apsupo NKVD batalionas, talkinamas vietas stribų. Kareiviai padegė pastatus. Partizanai turėjo išbėgti į atvirą lauką ir tame vienas po kito žuvo. Prieš nebuvu tik vienoje pu-seje, tad ledu, per užšalusią pelkę ir ezerą iš apsuptys iš-

trūko du ar penki partizanai. Enkavedistai sekė jų pėdomis, bet netrukus sutemo ir perse-kiojimai baigėsi. Ištrūkuse į už-ejopailsči, susitvarstyti žaizdų į Šeimienės sodybą Daukšių bažnytkaimyje.

Devyniolikametis ūkininko samdinys Stadalius skubėjo pranešti partizanams apie artėjančią kariuomenę, bet pakeliui enkavedistų buvo nu-zudytas.

Dvidešimt dviejų partizanų kūnai buvo palaidoti Simno kapinių pakraštyje, kur tuomet buvo krumai ir brūzgynai. Dabar toje vietoje pas-tatyta žuvusiesiem paminklas. Liudininkai teigia, kad ap-degės vieno partizano kūnas nebuvu pastebėtas tarp Kyvelio klojimo nuodėguliu, todėl jis toje pačioje vietoje palaidotas vėliau. Išliko tik sodyba, kurioje dabar ūkininkauja Kederų šeima. Prie kadaise kulkų išvarpytos trobos ši rugpjūtį pašventintas paminklas – atminimo ženklas dvidešimt dviems žuvusiem partizanams. Siek tiek toliau, prie kelio, kuklus paminklas Stadaliui. Paminklus pa-šventino kunigas Bulevičius.

Apie renginį Liepakoju kaime skaitykite 7 puslapyje.

Aleksandras JAKUBONIS

Buvo tokie laikai

Kiekvienų metų rugėjėjo 1-oji man sukelia įvairiausius jausmų: džiugį ir nepaprastai skaudžią. Tai prasidėjo sunkias 1945 m. Tą metų vasaros pabaigoje mane priėmė dirbtis mokytoju i Kretingos r. Kartenos valsč. Gaudučių pradžios mokyklą. Mokytojų, ypač kaimo mokyklose, labai trūko. Gaudučių pradžios mokykloje turėjo dirbtis du mokytojai, bet dirbau vienas keturiose klasėse. Darbas buvo sunkus, bet kartu ir malonus. Vaikai buvo geri, nuoširdūs, stengési, kiek galėjo. Patrimū, pamokymū man neįgalėdavo vyresni valsčiaus mokytojai. Buvo jiems dékin-

gas ir retkarčiais pasvajodavau mokytis ir tapti geru specialistu. Deja, svajones užgesindavo realybė. Žinojau, kad esu ieškomas ir dirbu tik laikinai.

1945 m. lapkričio 2-oji tapo lemtinga diena. Dirbdamas antroje pamainoje su ketvirta ir antra klasėmis, apie 16 val. pro langą pastebėjau ant kalvelės sustojusią karišką mašiną su būriu kareiviu, kurie greitai iššokę iš mašinos apsupo mokyklą. O jų vadas, jaunas leitenantas, su dvem kareiviais išėjo į klasę. Manės paprašė parodyti pasą. Pavarės dokumentą įsikišo į planšetę. Liepė paleisti vaikus, o

pačiam apsirengti. Susijaudinės pasakiau mokiniams, kad šiandien daugiau pamokų nebūs. Išsigandusiu vaikų veidelius ir akis dar ir šiandien, daugiau kaip po 50 metų, matau. Nežinau tolesnio buvusių mokinį likimo, o mano likimas, kaip ir daugelio draugų ir bendraminčių buvo sunkus: kalėjimas, Vorkutos lageriai ir ne ką geresnio politinio kalinio gyvenimas sovietinėje Lietuvoje. Džiaugiuosi atkurta Nepriklausomybe. Malonu, kad ir aš prasidėjau prie tos kiekvienam lietuviui šventos pareigos. Tegu Dievas duoda, kad nebūtų daugiau tokų dienų, tokų laikų.

Alfonas ARLAUSKAS

Kaip aš „nuginklavau“ sargybinį

Kartą bevaikščiojant miestu pakraščiais, vaikaitis perskaitė gatvės pavadinimą „Knignešių gatvė“ ir paklausė: „Seneli, kas buvo tie knygnešiai?“ Trumpai atsakiau, kad jie neše knygas. „O kodėl jie neše? – vėl klausė vaikaitis, – ar tada knygų nebuvo?“ Aiškinau jam, kad tada draudė lietuviškas knygas, raštą, kalbą, už tai smarkiai baudė, net pėscius varė į Sibirą – į katorgą. Jis vėl klausė, kur tas Sibiras, ar dar ir dabaryra tas Sibiras, ar Sibiras panašus į pašakų slibiną.

Matydamas, kad vaikaitis susidomėjo, aš pasakojujam, kad ir aš buvau Sibire, ką man teko matyti ir išgyventi. O jis vis prašė: pasakok, dar papasakok. Pasakoju apie patirtą šaltį, alkį, sunkų darbą, uodus debesis, barakus, namų ir artimųjų ilgesį. O tų prisiminimų daug... Stai vienas jų.

Tai atsitiko 1948 m. vasarą, netoli Pečioros upės ar kažkuriu intako krantų. Ten tuo metu buvo daug lagerių ir lageriukų. Viename iš jų ir man teko gyventi, tiksliau, egzistuoti (buvau išvežtas 10 metų). Tai buvo nedidelis, gal 150–200 žmonių skirtas lageris, paskubom grubiai suręstais keletu barakų su mediniais dviejų aukštų gultais. Viduryje barako stovėjo metalinė statinė, atstojanti šildymo krosnį, džiovyklą, o kartais ir viryklię, žinoma, jeigu turėjome kruopą ar miltą. Pats lageris buvo aptvertas stačiais 3–4 metrų aukščio rąsteliais, kampuose stovėjo sargybos bokšteliai. Per buvusias kirtavietes, pelkes ir balas paskubom nutiesti keliai, grįsti me-

džių šakomis, plonesniais medeliais, jungė lagerius su taip vadinančiu centrū. Žiemą, pripusčius sniego, keliai užsilygindavo, o vasarą važiuojančius traktorius ar sunkvežimių, vietoj benzino naudojančius malkas (garo generatorius) supdavo, kratydavo, daužydavo.

Mūsų lagerio „zekai“, suskirstyti brigadomis, grandimis, kirto, rūšiavo, o vasarą plukdė sielius. Silpniesnieji ruošė „benziną“ sunkvežimiams, pjaustė malkas mažomis kaladėlėmis. Kadangi miškas aplinkui lagerį buvo intensyviai kertamas, tai kirtavietės vis tolo ir tolo, o keliais į kirtavietes vis ilgėjo.

Todėl lagerio valdžios įsakymu į tolimesnes kirtavietes „zekus“ veždavo sunkvežimiais. Į sunkevžimį sodindavovo 25 kalinius. Kėbulo priekyje, prie kabinos, atsityvėrė tvorele stovėjo du arba trys ginkluoti sargybiniai. Kelionės metu nebuvu galima kalbėti, judėti ar pasitaisyti tirpsstančias kojas. Po tokios „malonių“ kelionės reikėdavo dar apie kilometrą kulniuoti pėstute, nes „autostrada“ dar nebuvu nutiesta.

Tą rytą smarkiai lijo, tad darbą pradėjome šlapiai kaip kačiukai, net laužo nepavyko užkurti. Medžius pjovė patys stipriaus. Aš genėjau šakas. Pasitaikė stora šaka, kirtau keliš kartus, ir kirvis įsmigo man į koją. Žaizda buvo didele, bėgo kraujas – šaukiau pagalbos. Vienas estas suplėše mano šlapius sudriskusius marškinius, užrišo žaizdą, sustabdė kraujavimą ir pranešė sargybai. Sargybos vyresnysis,

pamatės, kad toliau dirbtinė galiau, liepė paduoti beržo šaką, panašią į ramentą, skyrė vieną sargybinį ir liepė mane nuvežti į lagerį. Sargybinis pasitaikė jaunas, kaip vėliau sužinojau – ukraiñietis, per daug mane neragino, leisdavo truputį pailsėti. Taip priėjome loamelę, kurioje raudonavo priekuosios avietės. Viena ranka laikiau „ramentą“, o kita, kiek pasiekiau, griebiau avietes ir kimšau į burną, kartais ir su lapais... Žiūrėjau, kaip mano sargas, permetęs automatą per petj, abiem rankomis skynė avietes ir godžiai riijo. Aš neskubėjau eiti pirmyn, o tiesiog rinkau uogas ir valgiau, valgiau... nejutau nė skausmo. Pagaliau pavargau stovėdamas ant vienos kojos, tad paprašiau sargybinio, kad leistų atsisesti. Leido, ir pats atsisėdo ant didelio kelmo. Dangus prasiblaivė, saulutė skaisčiai švietė ir šildė. Pradžiūvo mano skarmalai ir... užsnūdau. Nežinau, kiek laiko truko tas palaimingas snaudulys, tik pajutau stuktelėjimą. Žiūriu, automato vamzdis guli ant mano sužestos kojos, o sargybinis miega net išsižiojės!..

Akimirkniu kilo mintis... bet pajutau sutinusios kojos skausmą, uodai kaip bitės dūzgė. Atsargiai paėmiau automatą ir padėjau arčiau sargybinio. Staiga jis kaip zuikis, gerokai išsigandės, pašoko, griebė automatą ir suriko: „Vstat! Sagom marš!“

Tai buvo pirmas ir paskutinis uogavimas Sibire, o taip pat – ir sargybinio „nuginklavimas“.

Jonas PAPARTIS

ILSEKITĖS RAMYBĖJE

Elena Vasiliauskaitė-Kviklienė
1917–2006

Gimė Vaivadiškių k., Žeimių valsč., ūkininkų šeimoje. Prasidėjus antrai sovietų okupacijai tapo Žilvičio būrio partizanų ryšininkė. Žuvus broliui partizaniui 1949 m. su tévais ir seserimi buvo ištremta į Irkutsko sr. Bajandajaus r. Konovo kol. 1950 m. gruodį šeima buvo atvežta į Irkutską. Dirbo statybose. 1954 m. sukūrė šeimą. 1958 m. su vyru grįžo į Lietuvą. Ilgai gyveno Zarasuose. Mirus vyru apsigyveno Jonavos.

Palaidotė Jonavos mst. kapinėse.

LPKTS Jonavos filialas

Valerija Šegždaitė-Talaikienė
1924–2006

Gimė Tauragės aps. Skaudvilės valsč. Varlaukio k. ūkininkų šeimoje. Antruojų okupacijos laikotarpiu nuo 1944 m. išitraukė į Laisvės kovotojų gretas, buvo partizanų ryšininkė. 1947 m. arestuota, Ypatingojo pasitarimo nuteista 6 m. griežtojo režimo lagerio ir 3 m. tremties. Bausmę atliko Magadano lageryje. 1952 m. paleista ir liko ten pat tremtyje. 1954 m. ištekėjo už buvusio partizano. I Lietuvą grįžo 1956 m. Apigyveno Anykščiuose. Užaugino dvi dukteris. Buvo aktyvi LPKTS Anykščių sk. narė. Pablogėjus sveikatai gyveno Kaune. Palaidotė Kauno r. Karmėlavos kapinėse. Nuoširdžiai užjaučiame vyra ir dukterį su šeimomis.

LPKTS Anykščių filialas

Bolesius Slavickas
1935–2006

Gimė Marijampolės r. Išlandžių k. ūkininkų šeimoje. 1949 m. šeimą ištremė į Sibirą – Irkutsko sr. Kačugo r. Biurulkos gyv. Ten baigė vidurinę mokyklą. 1958 m. grįžo į Lietuvą. Dirbo kolūkyje mechaniku. Vėliau išstojo į Kauno politechnikos institutą, kuriamo ilgą laiką dirbo eksperimentinėse mokomojoje dirbtuvėse. Gyveno Kauno r., Domeikavijoje. Aktyviai dalyvavo LPKTS veikloje.

Palaidotės Kauno Romainių kapinėse.

Nuoširdi užuojauta žmonai, vaikams, vaikaičiams, giminėms ir artimiesiems.

LPKTS Kauno filialas

Antanas Petraitis
1928–2006

Gimė Prienų r. Išlaužo parap. Dambavos kaime, gausioje, aštuonis vaikus auginusioje ūkininkų šeimoje. Būdamas 15 m. išitraukė į partizaninį judėjimą. Pradžioje kaip ryšininkas, vėliau – Taurė apyg. Geležinio Vilko rinkt. partizanas Kovas. 1949 m. buvo suimtas ir nuteistas 25 m. Kalėjo Džezkazgano lageriuose, dirbo Akibastūzo, Rudniko anglies kasyklose. Vedė politinę kalinę Zofiją. 1957 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Skaudvilėje, dirbo eigiliu, užaugino dvi dukteris. Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę jam buvo suteiktas Lietuvos kariuomenės kūrėjo savanorio statusas, 2001 m. apdovanotas Lietuvos kariuomenės kūrėjo savanorio medaliu. 2005 m. persikėlė gyventi į gimtinę.

Atsiliepkite!

Prašyčiau atsiliepti buviusių politinių kalinius, kurie nuo 1945 iki 1954 metų kalėjo Vorkutoje, Komijoje, kartu su mano tévu, buvusiu politiniu kaliniu Vaclovu MIKŠIU, Felikso, gimusiu 1922 m. Pašušvio kaime, Radviliškio r. Būsiu labai dékingas už bet kokią informaciją. Skambinti Genadijui Mikšiui tel. 8 698 39 827.

Vaclovas Mikšys. 1951 m.

2006 m. rugsėjo 21 d.

Tremtinys

Nr. 36 (721)

7

Kryžiai, atlikusiems pareigą Tėvynei

Rugpjūčio 27 dieną Simno bažnyčioje buvo aukojamos šv. Mišios už Liepakoju kaimė žuvusius partizanus. Susirinko mieliai žmonių. Tai Nepriklausomybės sulaukė, okupacijai priešinėti Laisvės kovotojai, žuvusiu artimieji, Sibiro kančias ištvertę tremtiniai, bendraminčiai. Kunigas, aukodamas šv. Mišias, pasakė prasmingą pamokslą. Pamokslininkas priminė, kad jaunimas turi žinoti, kas vyko prieš ilgus dešimtmečius Tėvynėje, didžiuotis tėvų, senelių didvyriškumu. Tikėkime ir būkime optimistai, kad užaugs patriotinis jaunimo atžalynas. Ženklu yra. Tai ekspedicijos į Sibirą tautos kančią keliais. Tos išvykos – tikroji protu ir dvasia išgyventa pamoka, kurios aprašytos nerasi ne viename vadovelyje.

Po šv. Mišių ir sugiedoto Lietuvos himno žmonės vyko į Liepakoju kaimą, dvidešimt dviejų partizanų žūties vietą. Ten renginio dalyviai išgirdo tragiško įvykio istoriją. Ją papasakojo Dainavos apyg. partizanų vadas Kazimieras Savičius, besirūpinantis partizanų žūties vietas įamžinti kryžiais, paminklais. Kritusių ginklo brolių atminimo išsaugojimu rūpinosi ir buvęs partizanas Algirdas Paškevičius.

Zuvė didvyriai buvo pagerbtini tyla ir salėmis, primenančiomis tragiską praeitį.

Antanina URMANAVIČIENĖ

Dvidešimt dviem žuvusiesiems partizanams pastatyta paminkla Liepakojuose

Leidinys apie Mažeikių krašto rezistenciją

(atkelta iš 4 psl.)

Aštuoniolika knygos skyrių aprépia visą tuometinę Mažeikių apskritį – be partizanų kovų dar pasakojama apie inteligenčijos, ypač kungių ir mokytojų, pasipriešinimą sovietų okupacijai.

Mažeikiškių buvusių politinių kalinių ir sąjūdiečių pastangomis idėja gaivinti istorinę atmintį realizuota – knyga pristatyta visuomenei ir bus išdalyta mokykloms. Istorijos mokytojai gaus neįkainojamą dovaną – liudijimą ateities kartoms, kaip atkakliai Mažeikių krašto žmonės priešinosi sovietų okupacijai ir kokia balsi išdavystės kaina. Apmaudu, kad knyga išleista su grubiomis kalbos klaidomis, nes patriotizmas ir gimtoji kalba turėtų būti neatskiriamos vertybės.

Albertas RUGINIS

Skelbimai

Rugpjūčio 20 d. iš Čikagos (JAV) į Lietuvą bus parvežti Lietuvos Steigiamojo Seimo nario, Krikščionių demokratų partijos pirmininko, Lietuvos žemės ūkio ministro (1923–1926), VLIK pirmininko (1945–1955), Pasaulio lietuvių bendruomenės kūrėjo prelato kunigo Mykolo Krupavičiaus palaikai.

12 val. sutinkami Vilniaus oro uoste. Po to vežami į Kauno Kristaus Prisikėlimo bažnyčią (Žemaičių g. 31 B). Numatom, kad bus atvežti 14.30 val.

Rugpjūčio 23 d. 11 val. M. Krupavičiaus palaikų perlaidojimo apeigos prasidės šv. Mišiomis, kuriomis vadovaus Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius. Po šv. Mišių palaikai bus išnešti iš Kristaus Prisikėlimo bažnyčios ir palaidoti šventoriuje.

Rugpjūčio 23 d. 14 val. LPKTS būstinės salėje (Laisvės al. 39) įvyks kraštiečių klubo „Sūduva“ sueiga. Svečiuosis potė Danguolė Peckuvienė iš Viduklės, koncertuojant kaimo kapela „Dubysa“ iš Raseinių (vadovas Gintautas Grigalis). Kviečiame dalyvauti.

Rugpjūčio 24 d. (sekmadienį) Dauguose, Alytaus r., bus atidengiamas ir šventinamas memorialas visiems seniūnijos partizanams, 1941–1952 m. kovoju siems ir žuvusiems už Lietuvos laisvę. 10 val. šv. Mišios Daugų bažnyčioje. Renginyje dalyvaus daug svečių, Alytuje dislokuoti kariai. Koncertuojant pučiamųjų orkestras ir Vilniaus karininkų ramovės ansamblis „Vilnelė“.

Spalio 1 d. 12 val. Seirijų bažnyčioje bus aukojamos šv. Mišios už žuvusius partizanus. Po šv. Mišių bus šventinamas paminklas Barčiūnų k., Seirijų sen., keturiems Šarūno rinkt. partizanams. Po to vyksime į Bestraigiskės mišką, prie Deminiškių k., paminėti prieš 55 metus žuvusius: Dainavos apyg. partizanų vadą J. Geguži-Diemedį, Šarūno rinkt. partizanų vadą B. Šalaševičiū-Žilvitį ir keturis partizanus. Kviečiame dalyvauti.

SL289

Redaktorė - Jolita Navickienė

Redakcija: Aušra Šuopytė,
Dalia Maciukevičienė,
Vesta Milerienė

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214

El. paštas: tremtinys@erdves.lt , **LPKTS** puslapis internete: <http://www.lpkts.lt>

Spausdino spaustuvė UAB "Rinkos aikštė", Josvainių g. 41, Kėdainiai

Offsetinė spauda 2 sp. lankai. Tiražas 3840. Užs. Nr. 1052

Kaina 1,20 Lt

ILSEKITES RAMYBĖJE

Emilia Narbutaitė-Kairiūnienė 1922–2006

Gimė Bajorų k., Rokiškio valsč. Baigusi Rokiškio gimnaziją studijavo Vilniaus universitete stomatologiją. Dirbtai pradėjo Viešintose, Anykščių r. Ten 1947 m. kaip partizanų rémėja buvo suimta, nuteista ir kalinta Panėvėžyje, Vilniuje. 1948 m. nuteista dešimčiai metų lagerio, išvežta į Viatlagą – Kirovo sr., vėliau – į Intą – Minlagą. 1956 m. grįžo į Lietuvą. Po ilgu klasioniu apsigyveno Lentvaryje. Emilia iki pensijos dirbo dantų gydytoja Lentvario kilimų fabrike. Buvo aktyvi LPKTS Lentvario sk. narė. Sunkiai sergančią slaugę dukterėčia Jūra. Palaidota Rokiškio senosiose kapinėse. Užjaučiame artimuosius.

LPKTS Lentvario filialas

Marija Kazlauskaitė-Sklutienė 1927–2006

Gimė Alytaus aps. Daugų valsč. Rakatauskų k. ūkininkų šeimoje. Baigusi 4 klasės, dar dvejus metus mokėsi Nedingės mokykloje. 1945 m. po partizanų ir sovietų karių susirėmimo Mariją areštavo, bet ištardė paleido. 1948 m. mama, sesuo ir Marija buvo išvežtos į Sibirą. Dirbo miško ruošos darbus. Marija ištekėjo už likimo draugo. Po metų gimė duktė, o po savaitės jos vyra išvėžė. 1955 m. vyras grįžo. 1956 m. gyvenant Krasnojarsko kr. Jarmako r. Tanzabėjaus miškų ūkyje, gimė sūnus. 1959 m. šeima grįžo į Lietuvą. Tėviškė buvo nuogriausta. Apsigyveno Lentvaryje. Šeima sulaukė dar trijų dukterių. Marija dirbo statybose, raše eileraščius. Palaidota Lentvario kapinėse. Užjaučiame artimuosius.

LPKTS Lentvario filialas

Domicelė Vaitkutė-Bačkienė 1922–2006

Gimė Naujatriobio k., Vilkijos valsč., Kauno aps., turtinė ūkininkų šeimoje. 1948 m. balandį sovietų okupantai išdraskė tévų ūkį, šeimą išvarė iš namų. 1948 m. gegužę šeimą ir dvi seseris ištremė į Krasnojarsko kr. – Igarką. 1956 m. buvo perkelti gyventi į Irkutsko sr. Taisėto r. Bairanovkos k. Tremtyje dirbo įvairius darbus. 1958 m. mirė vyras. Į Lietuvą grįžo 1960 m. Išaugino dvi dukteris ir penkis vaikaičius.

Palaidota Raseinių r. Betygalos kapinėse.

Užjaučiame dukteris su šeimomis, artimuosius.

LPKTS Jurbarko filialas

Julius Baleckas 1927–2006

Gimė Kėdainiuose. 1944 m. būdamas gimnazistu išstojo į gen. P. Plechavičiaus Vietinė rinktinę. Prasidėjus antrai sovietų okupacijai toliau mokėsi gimnazijoje ir ištraukė į rezistencinę veiklą. 1946 m. su septyniais klasės draugais buvo suimtas ir Karo tribuno lo nuteistas 10 metų lagerio ir 5 m. be teisių. Bausmę atliko Chabarovsko ir Magadano lageriuose. 1956 m. grįžo į Lietuvą. 1967 m. sukurė šeimą. Užaugino sūnų ir dukterį. Dirbo Kėdainių ATĮ ir Chemijos gamykloje darbininku, vėliau Jonavoje Dujų kontoroje ir Azotinių trąšų gamykloje elektrošaltkalviu.

Palaidotas Vilkaviškio r. Alvito kapinėse.

Užjaučiame žmoną, dukterį ir sūnų su šeimomis.

LPKTS Jonavos filialas

Informuojame

Knygų tremties ir rezistencijos tematika galite išsigyti LPKTS būstinės knygynėlyje, Kaune, Laisvės al. 39.